

Hozzászólás

A talajvizsgálat és a termőhelyi osztályok megállapításához

Béky Albert az E. L. május havi füzetében fenti cím alatti cikkében kitér a talajt jellemző fűféle növények jellemzésére. Mint a talajbecslésnek az ősnövények (értem alatta a természetes úton megtelepült növényeket) alapján eszközölt kezdeményezője, kívánok hozzászólni Béky Albert cikkében foglaltakhoz.

Teljesen egyet értek vele abban, hogy ott, ahol jól díszlő faállomány van, senki sem gondol a talajt fedő fűfélékre, annál kevésbbé, mert ezek még a jó akácállományokban is hiányoznak. Én a magam részéről nem is egyedül a fűféle növényekre terjeszkedtem ki, hanem általában a homokon előforduló egy- és kétszikű ősnövényekre, melyek a fűféléken kívül 117 családban foglaltatnak össze. Ugy gondolom, hogy cikkíró a fűfélékhez csak azért folyamodott, hogy az ősnövények alapján több mint 4 évtized óta folytatott talajbecslési kísérleteket a lekicsinylő „sem fűhöz-fához” közmondással hozhassa kapcsolatba.

Pedig éppen nem szégyenkezhetünk e téren végzett munká-latainkkal, mert a külföldön is igen ismert tudósok jöttek erre a gondolatra, akiket mi magyarok megelőztünk. Dacára annak, hogy a földművelésügyi miniszter már régebben elrendelte a homokterületeken az ősnövények alapján végzett talajminőségek kutatásai eredményeinek az előadások keretébe való felvételét; sajnos igen messze vagyunk még attól, hogy a vészharangot meg kellene kondítani azért, mert a talajféleségeknek az ősnövények alapján végzett becslése a gyakorlatban túlságos tért hódított volna. Mert a hivatalos körök és a gyakorlatban lévő kollegák közül is igen kevesen vettek tudomást az e téren már elért gyakorlati eredményekről; annál kevésbbé lehet szó gyakorlati alkalmazásáról, igen keveseknek kivételével.

Hogy a talaj tulajdonságainak becslésénél nem erdészek is minő fontosságot tulajdonítanak a talajon élő növényeknek, hánzánkban is; hivatkozom arra, hogy a Duna lecsapoló társulat kö-

rébe tartozó többszázezer katasztrális holdra rugó földeket a földművelésügyi miniszter úr a lecsapolás előtt neves botanikusokkal növényállomány szerint felvétette. Sajnos azonban, hogy a lecsapolásnál a tanácsaikat kellőleg nem méltányolták, ami megbecsülhetetlen károsodásokat vont maga után.

Hogy a kötött talajokon a magról való természetes felújítás bő magtermés mellett is hol marad ki teljesen, vagy hol fog nagyobb pótlásra szorulni, a talajt födő növényekből biztosan megállapíthatjuk, ami azt hiszem, szintén nem megvetendő érték.

Nem tudom cikkíró hol látott növények alapján végzett szabályszerű talajbecslést s azok alapján végzett erdősítéseket; vagy végzett-e ő maga ilyeneket: enélkül azonban elítélő kritikát gyakorolni s fölényesen lemosolyogni nem lehet hivatott.

Cikkíró nagyon helyesen tulajdonít fontosságot a mikróklímának, ennek a talajra gyakorolt esetleg maradandó hatását vajjon miből véli megállapíthatni; a hosszú időt igénybevevő fatevészetből alig, útmutatást csak a rövidebb tenyészidőre szorítkozó természetes úton települt növények adhatnak, azoknak, akik a természet nagy könyvéből megtanulnak olvasni.

A hézagos, gyenge, jövőben fenn nem tartandó vágható faállományok jelenlegi talajminőségének meghatározásánál legbiztosabb útbaigazítást ismét a hézagokban felverődő növények adhatnak.

Dr. Fehér Dánielnek azon megállapítása, hogy ahol a talajra, vagy termelőhelyre a meglévő fából lehet következtetni, ott nem a füből következtet, teljesen helytálló, ennek ellenkezőjét, azt hiszem, senki sem állította. A Duna-Tisza között előforduló sok ezer katasztrális hold rossz homokterületen, homoki legelőn, vagy elkopárosodó egyéb területeken igen sok ezer katasztrális hold vár beerdősítésre. Ideszámíthatjuk az erdei tisztásokat és oly faállományú területeket, melyeken a meglévő faállomány nem megfelelő. Az ilyen területeken mi adhat más útbaigazítást, mint a természetes településű növények különböző társulása, azoknak különböző tenyészete.

Hogyha cikkíró fáradságot vett volna elolvasni az Erdészeti Kísérletek 1926. évi 28. kötetéből „Talajélet az Alföldön és a talajnak javítása” című tanulmányomat, meggyőződhetett volna,

hogy a talajnak a növények alapján való becslése egyáltalában nem zárja ki a talajon élő fák tenyészetéből vonható legbiztosabb következtetéseket, hanem azokat a leggondosabb figyelemben részesíti.

Miután cikkíró hivatkozott a növények alapján végzett talajbecsléseknek Dr. Fehér Dániel által a E. L.-ban közölt tanulmányára, engedje meg cikkíró, hogy én is hivatkozhasam ugyancsak Dr. Fehér és Dr. Vitéz Bokornak, a M. T. A. II. osztálya 1929 április 22-én tartott ülésében bemutatott „Vizsgálatok eredménye az alföldi homokos erdőtalajok biológiai tevékenységéről” című tanulmányára, melyben 151. lapon következőket mondja: „Fenti elemzés teljesen megegyezik Kiss (XV.) már régebben megállapított talajjellegzetességével, melyek ezáltal részben biológiai alátámasztást nyertek. De utalhatok Vági István későbbi, 1933. évben az E. L.-ban II., III., IV. füzetben megjelent „A talaj és a rajta növő növényzet közti kapcsolatról” című tanulmányára, melyből csak a IV. füzet 447. lapján közölt megállapítását idézem: „Sokkal nagyobb jelentőségű azonban erdős területen a talajtermő értékét meghatározni a rajta lévő vegetáció segítségével, miután az erdei talajban a kémiai és kémiai-biológiai eljárások a talaj termőképességéről egyáltalában tiszta képet nem nyújtanak...” De elismeri azt, „hogy a talajt borító vegetációból megfelelő következtetéseket vonhatunk-e arra vonatkozólag, hogy milyen faállományt telepítsünk, erre igen jó választ nyerünk, ha megnézzük a Szeged—Deliblatt vidéki homoki fásításokat.”

Ha hazai tudósaink sem nyújtanak cikkírónak kellő megnyugvást, ugyane téren kutató külföldi tudósok munkáira is utalhatok, ezek között Cajander-re, aki az erdőtípusokat az állomány alatti vegetációból állapította meg. Azt hiszem, szerénységgel nélkül hivatkozhatom saját munkálkodásomra. Több, mint 40 év óta foglalkozom az erdőtalajoknak a rajtuk élő ősnövények társulásából és tenyészetéből megállapítható tulajdonságokkal. Ezen alapon való talajbecslésekkel azt hiszem külföldi vonatkozásban is a legelső vagyok.

Ajtai Jenő működésének gerincét töltötte ki hasonszellemben való szakszerű fáradságtalan munkásság, melyet több ezer

katasztrális hold sivár homokon telepített kifogástalan erdő dícsér.

Tudomásom van arról is, hogy igen tudós szakemberek hosszabb idő óta foglalkoznak az adatok gyűjtésével, a fatermelési táblák olyan összeállításával, mely az állományok alatt előforduló ősnövényekkel összefüggésben van.

Az osztrák birodalmi Erdészeti Egyesületnek 1911. évben Magyarországon megtartott tanulmányi útja alkalmából Szeged város állami kezelésbe vett erdeinek meg szemlélésekor a növénytársulások alapján végzett talajbecslésekkel egybekötött erdősí-
téseket tanulmányozva, úgy herceg Auersperg elnök, mint lovag Guttenberg alelnök a bécsi Hochschule für Bodenkultur hírneves tanára, nemcsak a legnagyobb elismerésüket fejezték ki az elért eredmények felett, hanem az elnök külön felkért az akkor még nyilvánosságra nem hozott főbb növényeknek vele való közlésére.

Én azt hiszem, annak csak örülni kellene, ha akadnak szak-
társak, akik a talaj minőségének megállapítását a régi kitaposott utak mellett új adatokkal való alátámasztással igyekeznek töké-
tesebbé tenni, mert hivatkozott működésem gondos tanulmányo-
zásából csak ezt lehet kiolvasni.

A tudomány fejlesztését nem lehet megállítani sem rokon-,
sem ellenszenv alapján, sem azok igazságait újabb kutatások vég-
zése nélkül csak elgondolásokból kiindulva megdönteni.

A talajon élő ősnövények és azok társulásából levonható
eredmények tudományos alapon való továbbfejlesztéséért dr.
Magyar Pál csak dicséretet és elismerést érdemel szaktársai ré-
széről is; amit nem szakunkhoz tartozó tudományos emberek kel-
lőleg méltattak is.

Megérdemelnék a fenttárgyalt talajbecslések a gyakorlat-
ban szélesebb körben való alkalmazást, amit a földművelésügyi
minisztérium vezetése alatt működött „Alföldi erdőtelepítési
szaktañács” 1922. évi február hó 29-én tartott ülésében helyesnek
és követendőnek talált.

Az életben megállani nem lehet, mert aki egy helyben marad,
eltapossák.

Szeged, 1934 május hó 28-án.

Kiss Ferenc.